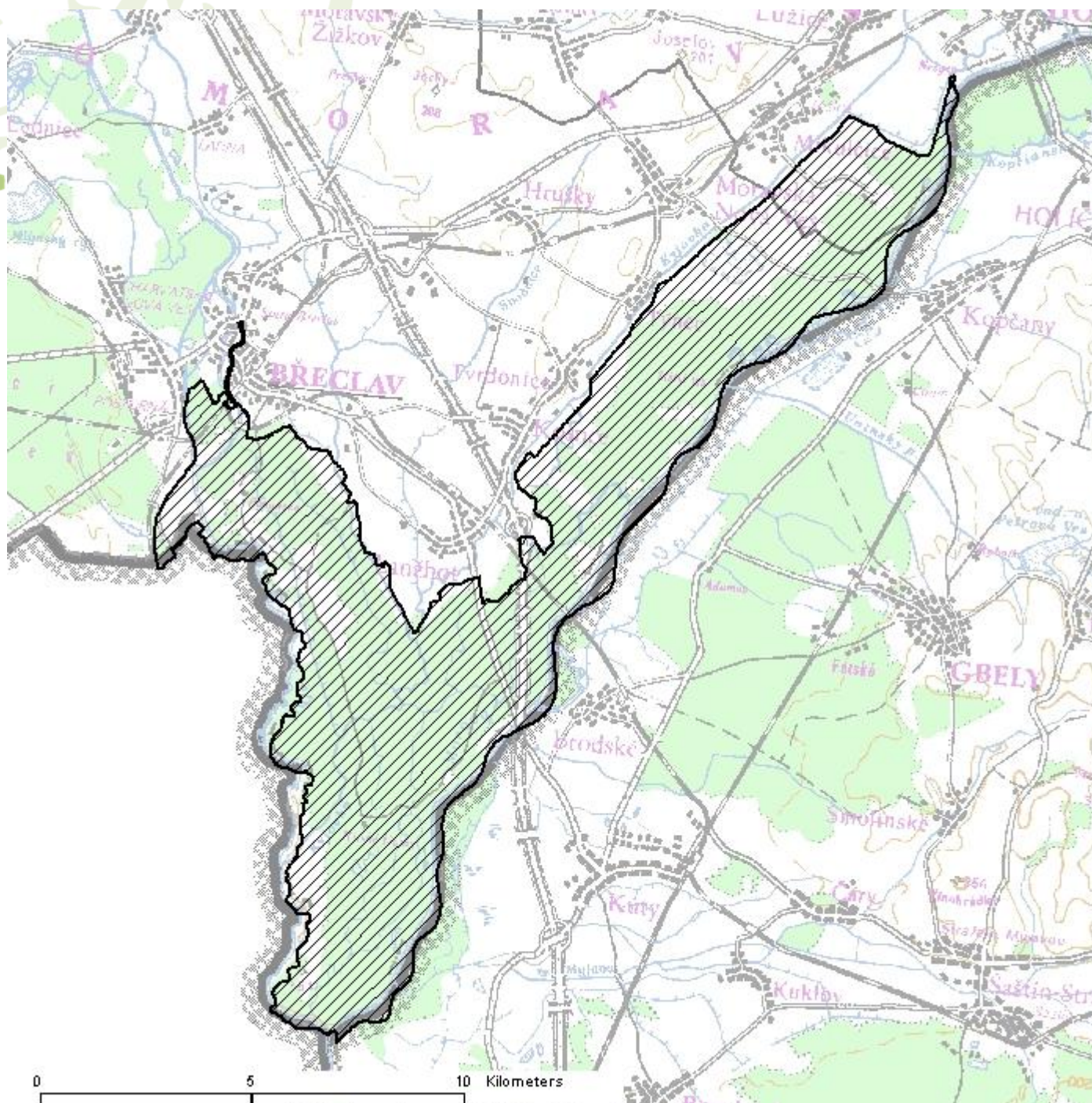

Soutok

Historie úsilí o zachování „Dědictví Soutoku“

Mojmír Vlašín

www.veronica.cz

Co je to Soutok ?

Takzvaná Moravská Amazonie je největším zachovalým lužním komplexem v České republice.

Hlavní ohrožující faktory: Vodní režim, lesní hospodaření a myslivost

Mezi lety 1990 až 2009 ubyla (byla vytěžena) v této oblasti více než polovina starých porostů.

Lesy ČR kritiku odmítají. Dnešní lužní lesy v oblasti jsou podle nich výsledkem více než třísetletého lesnického hospodaření.

Hospodaření v minulosti

- Díky bohatství rodu Lichtensteinů se zachovala území s pralesovitým charakterem.
- Po 2. světové válce byly lesy znárodněny a tvořily hraniční pásmo- hospodářské činnosti v území značně omezeny- vliv i na věkovou strukturu porostů.
- Významný vliv -zřízení obory pro chov jelení a daňčí zvěře v 60. letech 20. století- jarní kmenové stavy: 300 ks jelení zvěře a 200 ks zvěře daňčí.
- Změna vodního režimu po výstavbě vodního díla Nové Mlýny a dalších vodohospodářských úpravách

Historie snah o ochranu tohoto území

Iniciativa z roku 1972

Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody navrhuje vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Pálava, která by měla zahrnout Pavlovské vrchy, Milovický les, Lednicko-valtický areálů a Soutok, včetně lužních lesů s mokřadními nebo vodními společenstvy.

Právní stav k roku 1976

.Chráněná krajinná oblast Pálava byla vyhlášena výnosem Ministerstva kultury ČSR ze dne **19. března 1976** na území s rozlohou 83 km² zahrnujícím hřebeny Pavlovských vrchů, Milovický les a sníženinu jižně od něj až po státní hranici s Rakouskem Ochrana nejceněnější biotopy druhově bohatých skalních, drnových a lučních stepí, lesostepí, teplomilných doubrav a suťových lesů vyvinutých na vápencových kopcích Pavlovských vrchů. Lužní lesy se do CHKO dostali jen v homeopatické podobě (**Křivé jezero**)

Právní stav k roku 1976

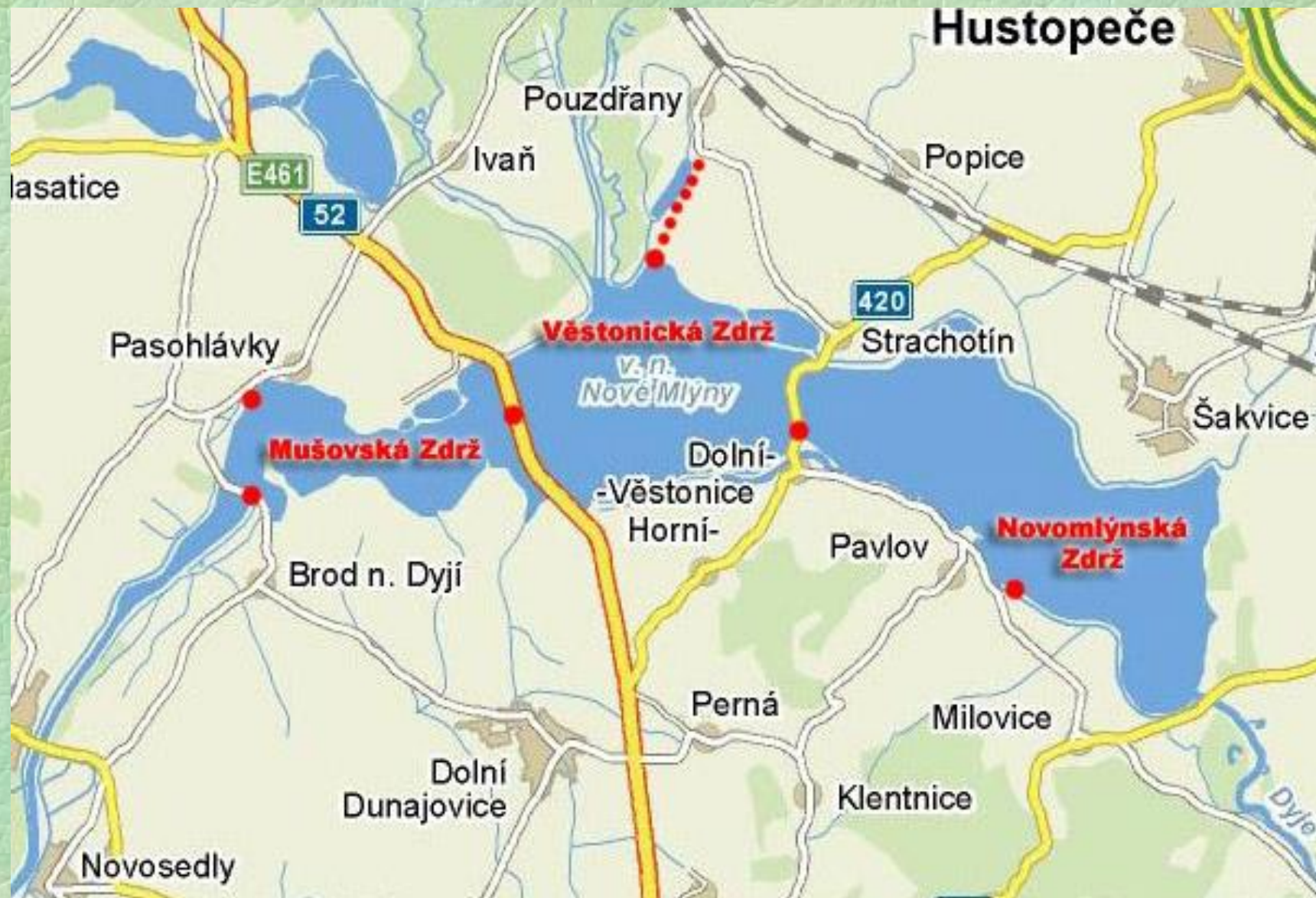
Původně měla CHKO zahrnovat i oblast Soutoku, ale vinou komunistického funkcionáře (později odhalen jako nacistický zločinec) se **oblast Lednicko valtického areálu a Soutoku z návrhu vyňala.**

Pohroma z roku 1989

V tomto roce byla dokončena soustava Novomlýnských nádrží. Nejen, že zničila lužní lesy s mokřadními nebo vodními společenstvy na ploše, kde byla vybudovaná, ale vinou manipulačního řádu také změnila vodní režim níže po proudu Dyje

Mušov

•

Divoké husy s křikem táhnou

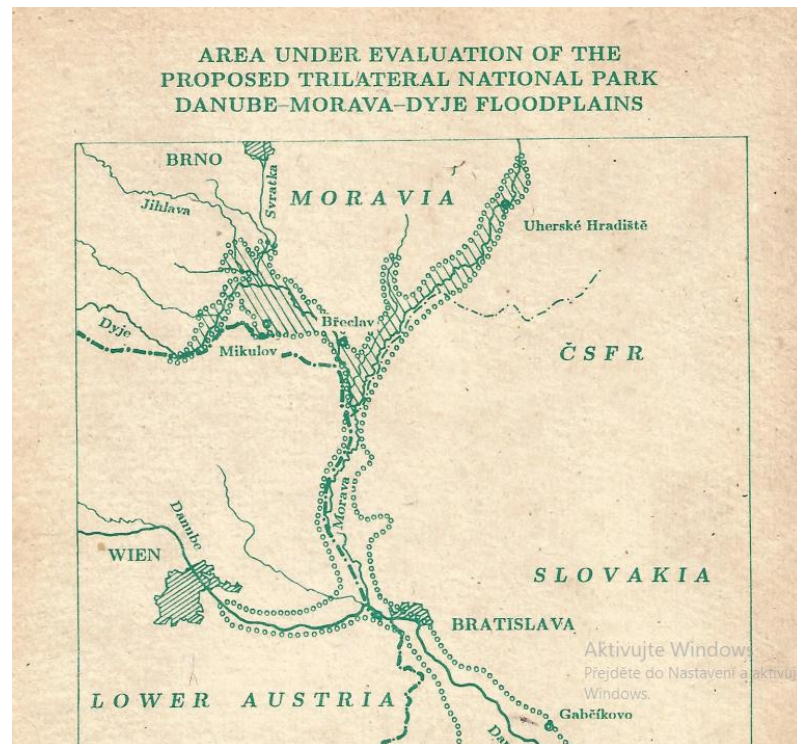
Iniciativa z roku 1989

V průběhu roku 1989 dokončen návrh rozšíření CHKO Pálava Krajským střediskem památkové péče a ochrany přírody v Brně, Správou CHKO Pálava se sídlem v Mikulově obsahující přiřazení k CHKO Pálava území Lednicko-valtického areálu **a lužních lesů na soutoku Moravy a Dyje.**

Dne 23. 4. 1990 rozeslán požadavek na připomínky k návrhu rozšíření CHKO Pálava na dotčené města a obce, na územně příslušné podniky a hospodářské organizace. Souhlasně se vyjádřily mj. i Jihomoravské státní lesy, LZ Židlochovice (28. 5. 1990).

Iniciativa z roku 1991

Na začátku devadesátých let vznikla bilaterální, později trilaterální aktivita, navrhuující vytvoření tří velkých národních parků pode řek Moravy a Dyje

Pohroma z roku 1992

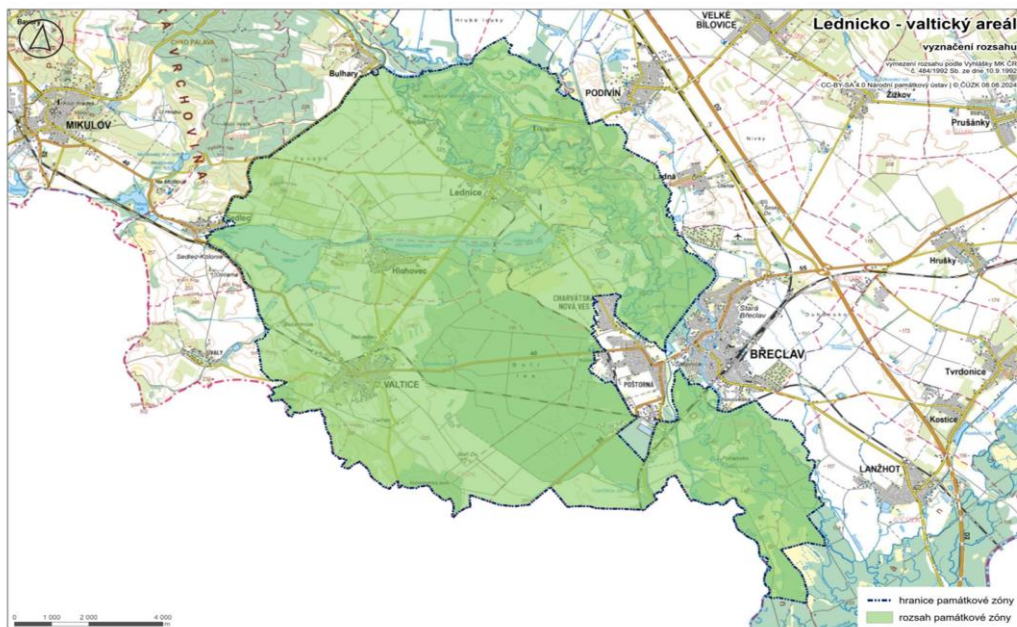
V dopise ministra ŽP ing. Dejmalu z 3. 4. 1992 je sděleno, že návrh je pozastaven do doby přijetí nového zákona o ochraně přírody a krajiny a přislíbeno následné projednání v mezirezortním řízení a předložení ke schválení ve vládě.

Dne 29. 12. 1992 návrh rozšíření CHKO Pálava odmítl ředitel LZ Židlochovice ing. Janda jako „další omezení v hospodaření v lesích a také omezení ve výkonu práva myslivosti“.

Iniciativa z roku 1992

Lednicko-valtický areál byl v roce 1992 vyhlášen ministerstvem kultury jako památková zóna.

Památková zóna má legislativní účinnost pouze v oblasti památkové péče, nelze na ni aplikovat ochranu přírody

Iniciativa z roku 1993

Mokřady dolního Podyjí (11 525 ha) zapsány do seznamu me

Mezinárodně významné mokřady nemají oporu v české legisla

Iniciativa z roku 1996

Lednicko-valtický areál o rozloze 284 km² v roce 1996 zapsaný do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Je pokládán za nejrozsáhlejší komponovanou krajinu v Evropě. Na severozápadě na něj navazuje CHKO Pálava.

Světové kulturní dědictví **nemá oporu v české legislativě** !

Iniciativa z roku 2001

Trilaterální platforma

V roce 2001 bylo zástupci všech třech ministerstev (ČR, SR, R) podepsané **memorandum o porozumění** Aktivita koordinuje Trilaterální ramsarská platforma se zástupci relevantních z organizací České republiky, Rakouska a Slovenské republiky.

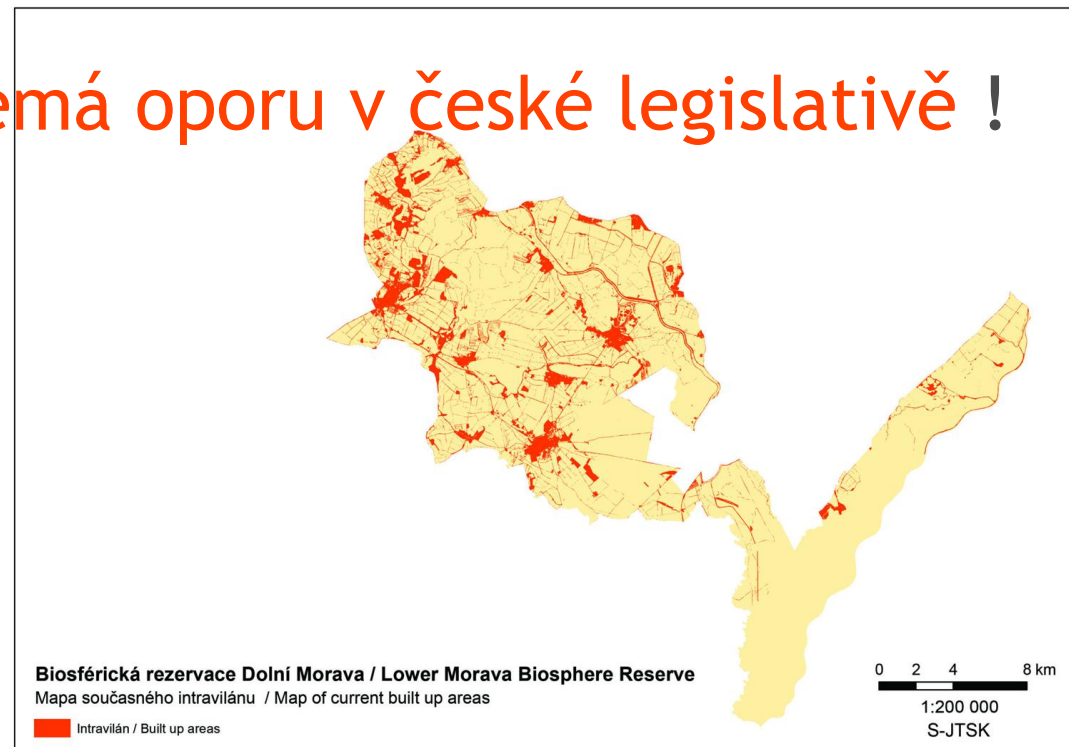
Jedním z cílů bylo **vyhlásit CHKO na České straně trilaterálního území**

Iniciativa z roku 2003

Vyhlášení BR

Biosférická rezervace Dolní Morava vznikla v rámci programu Člověk a biosféra organizace UNESCO v roce 2003

Biosférická rezervace nemá oporu v české legislativě !

Iniciativa z roku 2004

V roce 2004 byla Sekretariátem úmluvy o mokřadech

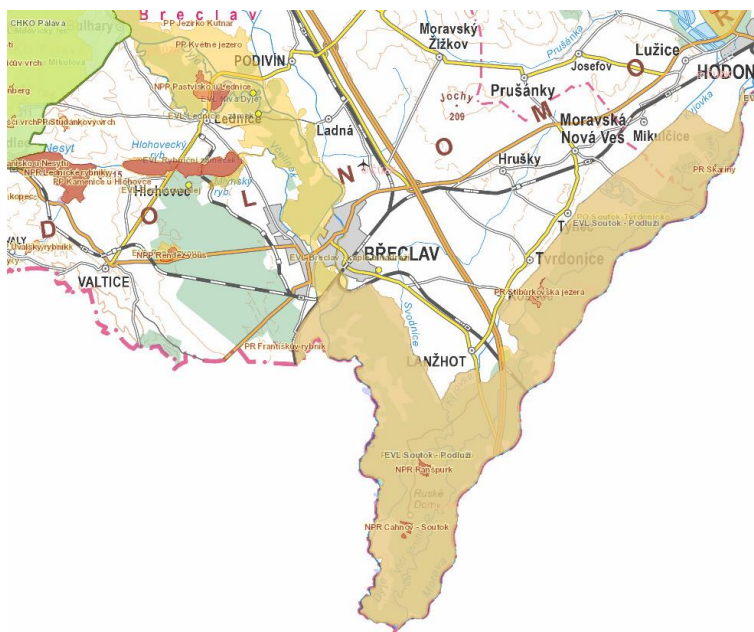
nařízení vlády 132/2005

- .Kód lokality: CZ0624119
- .Biogeografická oblast: panonská
- .Rozloha lokality: 9699,5195 ha
- .Navrhovaná kategorie zvláště chráněného území:
CHKO/NPR/PR
- .Nařízení vlády samo o sobě **nezajišťuje ochranu území**

Právní stav k roku 2008

V roce 2008 byl publikován seznam evropsky významných území (EVL) na území České republiky v Úředním věstníku EU. Zde je uvedena též EVL Soutok - Podluží. Od této chvíle začíná běžet šestiletá lhůta určená k právní ochraně území.

Iniciativa z roku 2008

AOPK ČR navrhuje Chráněnou krajinnou oblast Soutok zahrnující údolní nivy řeky Dyje od obce Nové Mlýny po proudu a řeky Moravy od Hodonína po proudu až po jejich soutok, v celkové rozloze 13 937,57 ha.

V dokumentaci se uvádí : „Z hlediska zajištění ochrany evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 patří území v oblasti soutoku Moravy a Dyje k prioritám.“

Iniciativa z roku 2011

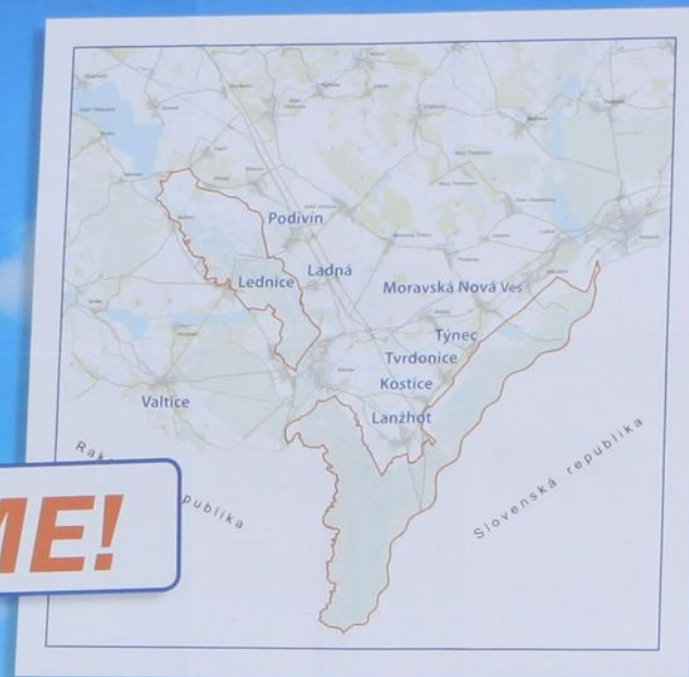
• Ministerstvo životního prostředí se začalo vyhlášením chráněné krajinné oblasti zabývat na základě nařízení vlády z roku 2005 a návrhu AOPK ČR z roku 2008. Starostové dotčených obcí a LČR s vyhlášením nesouhlasili. Údajně se báli nadměrné regulace a administrativních komplikací. Ministr životního prostředí Tomáš Chalupa s nimi jednal a pak už **připravené vyhlášení CHKO zastavil.**

ODS:

CHKO SOUTOK

NEPOTŘEBUJEME!

ODS

Právní stav k roku 2014

.Šestiletá lhůta určená k právní ochraně evropsky významných území (EVL) na území České republiky marně uplynula. Na Evropskou komisi DG ENVI došla stížnost na Českou republiku, která neplní své závazky v oblasti ochrany celoevropsky významných území Natura 2000. Stížnost byla zaregistrována pod značkou CHAP (2014)00196.

Iniciativa z roku 2018

.V roce 2018 EK zahajuje po marném neoficiálním vyjednávání tzv. Pilot administrative proceedings, které může přejít do tzv. Infridgementu, který běžně končí vysokou pokutou.

.MŽP zadalo vypracování návrhů na vyhlášení NPR Lanžhotské pralesy a NPP Soutok

Interpelace z roku 2019

Interpelace na ministra zemědělství

Pane ministře Tomane „Listina základních práv a svobod“, která je v České republice součástí ústavy, říká, že při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody nad míru stanovenou zákonem. Vámi řízená organizace LČR nemá pro polesí Soutok schválený lesní hospodářský plán (ten minulý skončil 31.12.2019) pro neochotu zapracovat o něj opatření týkající se významných předmětů ochrany v EVL Soutok - Podluží. Přesto dál pokračuje v holosečných těžbách v této oblasti. A to ve chvíli, kdy je trh se dřevem přesycen a dřevo se prodává pod cenou.

Iniciativa z roku 2020

Ministerstvo životního prostředí pověřilo AOPK ČR přípravou podkladů na vyhlášení národní přírodní rezervace nazvané „Lanžhotské pralesy“ a národní přírodní památky s názvem „Soutok“. Kromě široké palety vzácných a zvláště chráněných druhů a jejich biotopů je nutné chránit také samotná stanoviště a v neposlední řadě také přírodní procesy.

Město Lanžhot ve svých námitkách předložilo mimoběžná tvrzení, která s ochranou přírody přímo nesouvisejí, a Lesy ČR se zase mylně domnívají, že tamní lužní krajině nejvíce pomůže pokračovat v jejich osvědčené činnosti- těžit zde ve velkém dřevo

NPR a NPP byla vyhlášena v r.2025

Iniciativa z roku 2024

Ministerstvo životního prostředí se začalo opět zabývat vyhlášením chráněné krajinné oblasti na základě a administrativního procesu EU zvaného Pilot, který byl zahájen na základě stížnosti CHAP (2014) 00196.

Právní stav k roku 2025

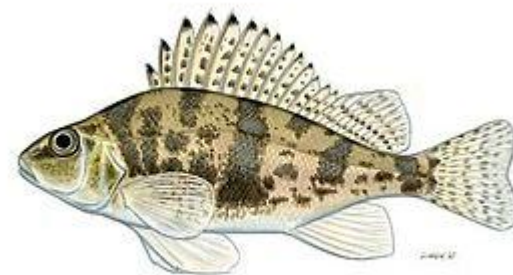
Vyhlášení CHKO

CHKO Soutok schválila 15.1.2025 vláda. Oblast se stala chráněnou krajinnou oblastí k 1. červenci 2025.

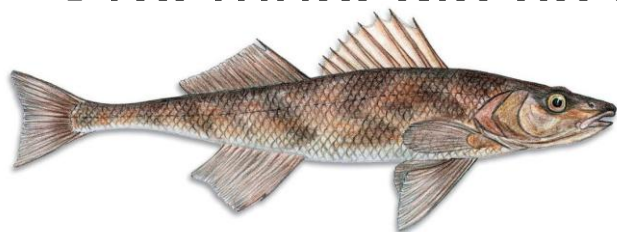
.Od roku 1972, kdy byl zveřejněn první záměr na ochranu Soutoku, do roku 2025, kdy byla vyhlášena CHKO

• **uplynulo 53 let**

.Fauna obratlovců

- v rámci Česka nejrozsáhlejší a nejzachovalejší ukázka fauny údolní nivy velkých řek se všemi typickými biotopy (vodní toky, stojaté vody, mokřady, nivní louky, tvrdé i měkké luhy, bezlesé hrúdy)
- 50 druhů ryb - jediný výskyt v Česku : ježdík dunajský a žlutý , ostrucha křivočará, candát východní, drsek menší i větší
- okolo 250 druhů ptáků (z toho přes 140 hnízdících)
- rozmnožuje se zde 11 druhů obojživelníků.

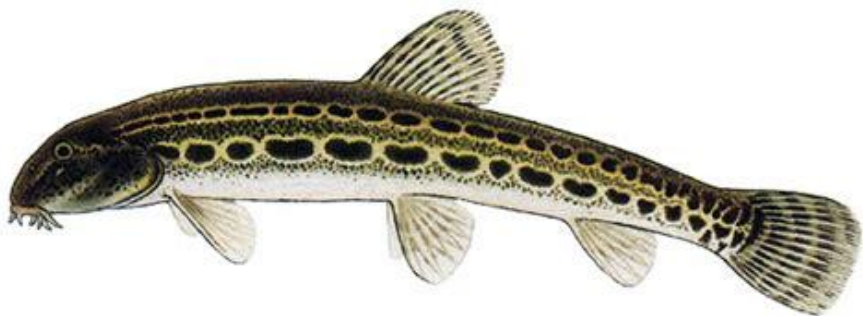
Čáp bílý

Naturové druhy:

- piskoř pruhovaný (*Misgurnus fossilis*)
- bolen dravý (*Aspius aspius*)
- drsek menší (*Zingel streber*)
- drsek větší (*Zingel zingel*)
- hořavka duhová (*Rhodeus sericeus amarus*)
- hrouzek běloploutvý (*Gobio albipinnatus*)
- ježdík dunajský (*Gymnocephalus baloni*)
- ostrucha křivočará (*Pelecus cultratus*)
- ježdík žlutý (*Gymnocephalus schraetzer*)
- sekavec nísečný (*Cobitis taenia*)

Fauna hmyzu

- četné druhy brouků vázané především na staré solitérní stromy, např. krasec *Acmaeodera degener*, lesák *Leptophloeus clematidis*,
- roháč obecný *Lucanus cervus*, tesařík obrovský *Cerambyx cerdo*, tesařík drsnorohý *Megopis scabricornis*, tesařík Schaefferův *Akimerus schaefferi*, páchník hnědý *Osmoderma barnabita*
- území Soutoku je nejsevernější částí areálu mravence *Formica ruginodis* (dříve *Formica ruginodis*).

Naturové druhy:

(symbol * označuje prioritní druhy)

• lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*)

• ohniváček černočárý (*Lycaena dispar*)

• páchník hnědý (*Osmoderma barnabita* *)

• tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*)

*dříve eremita

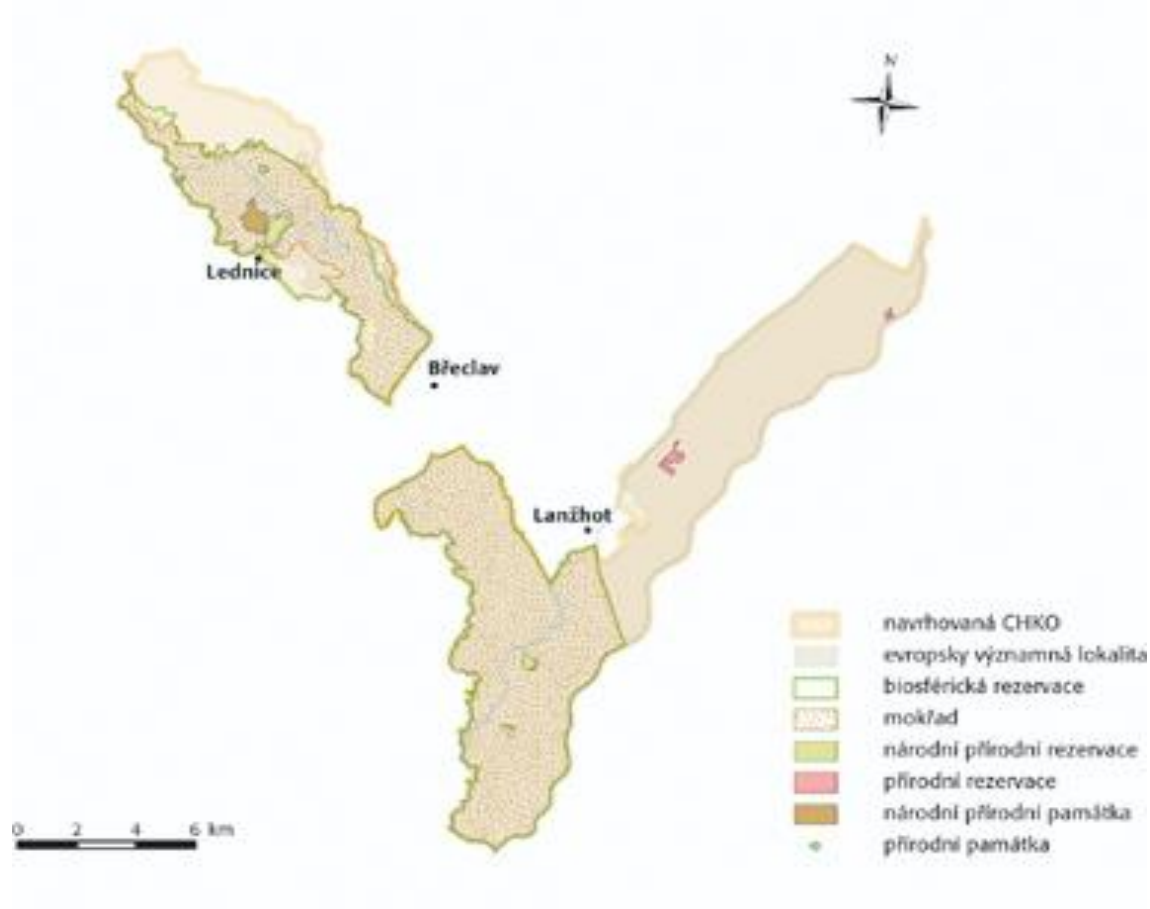
Flora

- ostřice ostrá (*Carex acutiformis*)
- rdesno peprník (*Persicaria hydropiper*),
- sněženka předjarní (*Galanthus nivalis*)
- ladoňka vídeňská (*Scilla vindobonensis*) a ladoňka rakouská (*S. drunensis*)
- vod'anka žabí (*Hydrocharis morsus-ranae*)
- žebratka bahenní (*Hottonia palustris*)
- rdest světlý (*Potamogeton lucens*).

CHKO a Natura 2000

- CHKO zahrnuje podstatné části dvou rozsáhlých EVL: Nivu Dyje (2 944,91 ha z celkových 3 249,04 ha) a Soutok-Podluží (9 364,13 ha z celkových 9 718,19 ha).

Proč CHKO ?

Jedině statut CHKO může dlouhodobě zajistit efektivní ochranu tohoto cenného území i v případě negativních společensko-ekonomických změn. Vyhlášení CHKO, nevylučuje, ale pouze upravuje způsoby hospodaření.

Několikrát bylo v médiích mylně prezentováno, že vyhlášením dojde k omezení pracovních příležitostí místního obyvatelstva. Opak je pravdou: navrhované hospodářské postupy v rámci CHKO jsou náročnější na lidské zdroje, a tak mohou spíše přispět k nárůstu pracovních příležitostí v regionu.

CHKO je rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, významným podílem přirozených ekosystémů, lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin.

Právě proto, že jde o území spoluvytvářené činnosti člověka, je hospodaření v krajině samozřejmou součástí navrhovaných opatření. Cílem hospodaření je udržet a zlepšit přírodní stav území, provádí se odstupňovaně dle zón ochrany přírody. Ve III. a IV. zóně jsou omezení minimální, v I. a II. zóně je třeba hospodařit přírodě bližšími způsoby

Proč někomu vadí CHKO ?

CHKO je zavedený způsob velkoplošného zvláště chráněného území.

Má vlastní orgán, která vykonává státní správu v OP

Na rozdíl od BR, RS, SKPD jsou podmínky ochrany vynutitelné zákonem a státní mocí

I CHKO může být vedeno špatně (Jeseníky, Český ráj).

Špatné řízení CHKO je možné opravit. Neexistující (nulové) řízení opravit nelze.

Odpor místních ?

Petici usilující o zajištění ochrany Soutoku podepsalo přes 15 232 signatářů. Druhá petice, ke které připojilo podpis 3 823 lidí, také podporuje zachování místního přírodního a kulturního dědictví, ale vymezuje se proti vyhlášení chráněné krajinné oblasti. Zastoupení místních obyvatel je mezi signatáři obou petic obdobné, je tak zjevné, že lidem na tomto jedinečném území záleží a CHKO si přejí.

Dědictví soutoku

Dědictví Soutoku je jako hrad Trosky. Částečné rozkradené, částečně zničené, částečně ztracené.

Ale pořád je to

Dědictví

